

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND
PSÜHHOLOOGIA INSTITUUT

Anna Gratšjova
ISIKSUSEOMADUSED JA ELUKOHAGA RAHULOLU EESTI GEENIVARAMU ANDMETEL
Magistritöö

Juhendajad: Kätlin Anni, PhD; René Mõttus, PhD

Tartu 2026

Isiksuseomadused ja elukohaga rahulolu Eesti Geenivaramu andmetel

Kokkuvõte

Käesoleva magistritöö eesmärk oli uurida, kuidas Suure Viisiku isiksuseomadused on seotud elukohaga rahuloluga ning kas elukohaga rahulolu on seotud indiviidi isiksusenäitaja sarnasusega tema maakonna sama isiksuseomaduse keskmise näitajaga. Analüüsis kasutasin Eesti Geenivaramu andmeid. Kõrgemat elukohaga rahulolu ennustasid madalam neurootilisus ning kõrgem ekstravertsus ja sotsiaalsus. Statistiliselt olulised, kuid väiksemad seosed ilmneshid ka avatuse kogemusele ja meelekindluse puhul. Indiviidi isiksusenäitaja suurem sarnasus sama omaduse maakondliku keskmisega ei olnud kõrgema elukohaga rahuloluga ühtlaselt seotud. Maakonna seletatud osa elukohaga rahulolu ja isiksuseomaduste varieeruvuses oli väga väike. Elukohaga rahulolu oli rohkem seotud inimese isiksuseomadustega kui maakonna keskmiste isiksusenäitajatega.

Märksõnad: elukohaga rahulolu, Suur Viisik, isiksuseomadused, Eesti Geenivaramu

Personality traits and residential satisfaction based on data from the Estonian Biobank

Abstract

The aim of this master's thesis was to examine how Big Five personality traits are associated with residential satisfaction and whether residential satisfaction is related to the similarity between an individual's personality trait scores and the corresponding personality trait mean scores of their county of residence. The study was based on data from the Estonian Biobank. Higher residential satisfaction was predicted by lower neuroticism and higher extraversion and agreeableness. Statistically significant but smaller associations also emerged for openness to experience and conscientiousness. Greater similarity between an individual's personality trait scores and the corresponding county means was not consistently associated with higher residential satisfaction. The share of variance in residential satisfaction explained by county was very small, and between-county differences in personality traits were also small. Residential satisfaction was more strongly associated with individual personality traits than with county-level mean personality trait scores.

Keywords: residential satisfaction, Big Five, personality traits, Estonian Biobank

Sissejuhatus

Isiksuseomadused ja elukohaga rahulolu geograafilises kontekstis

Elukohaga rahulolu tähendab seda, kuidas inimene hindab oma elukohta ning kuivõrd elukoht vastab tema vajadustele ja ootustele. See hinnang võib sõltuda nii elukeskkonna omadustest kui ka inimese enda omadustest. Elukeskkonna puhul võivad olulised olla näiteks teenuste ja transpordi kättesaadavus, rohealad, turvalisus, eluasemega seotud tingimused ja sotsiaalmajanduslik olukord (Moore et al., 2018; Mouratidis, 2021). Samas ei pruugi samad tingimused kõigi inimeste jaoks tähendada sama asja. Seetõttu on elukohaga rahulolu uurimisel oluline arvestada ka inimese isiksuseomadustega.

Isiksuse uurimisel on üks kõige sagedamini kasutatav mudel Suur Viisik, mis kirjeldab inimese omadusi viie suure domeeni kaudu: ekstravertsus, neurootilisus, avatus kogemustele, sotsiaalsus ja meelekindlus. Isiksust on võimalik kirjeldada eri üldistustasanditel: laiade domeenidena, näiteks Suure Viisiku kaudu, või detailsemalt alatahkude ja nüansside tasandil (Condon et al., 2020; Nielsen & Kajonius, 2024).

Mõttus jt (2024) näitasid, et eluga rahulolu on tihedalt seotud isiksuseomadustega. Nende mitme valimi ja mitme hindajaga uuringus olid emotsionaalne stabiilsus ehk madalam neurootilisus, ekstravertsus ja meelekindlus eluga rahuloluga tugevamalt seotud kui avatus ja sotsiaalsus. Lisaks leidsid autorid, et rahulolu erinevate eluvaldkondadega oli üldise eluga rahuloluga tugevalt seotud ning nende seosed isiksuseomadustega olid sarnased. See tähendab, et rahulolu ei peegelda ainult väliseid elutingimusi, vaid on seotud ka inimese püsivate isiksuseomadustega.

Suure Viisiku isiksuseomadusi on seostatud naabruskonna ja elukohaga rahuloluga. Neal ja Brutzman (2023) leidsid, et ekstravertsus, sotsiaalsus ja meelekindlus olid seotud kõrgema naabruskonnaga rahuloluga, samas kui neurootilisus oli seotud madalama rahuloluga. Need seosed on teoreetiliselt ootuspärased. Kõrgema neurootilisusega inimesed võivad kogeda rohkem stressi ja rahulolematust ning hinnata seetõttu oma elukeskkonda kriitilisemalt. Kõrgema ekstravertsusega inimene võib saada rohkem kasu keskkonnast, kus on rohkem suhtlemis- ja tegutsemisvõimalusi. Sotsiaalsus võib omakorda toetada häid suhteid teiste inimestega, mis on oluline, sest elukoht tähendab ka sotsiaalset ümbrust (Mouratidis, 2021; Neal & Brutzman, 2023).

Elukohaga rahulolu on hinnang konkreetsele elukohale, kuid see ei tähenda, et maakond kirjeldaks inimese tegelikku elukeskkonda täielikult. Käesolevas töös kasutan maakonda piirkondliku võrdlustasemena, sest Eesti Geenivaramu andmetes on elukoht määratletud maakonna tasandil. See võimaldab eksploratiivselt uurida, kas inimese isiksusenäitaja kattuvus sama omaduse maakondliku keskmisega seostub elukohaga rahuloluga.

Isiksuse ja keskkonna sobivus ning selle mõõtmine

Isiksuse ja keskkonna sobivuse teooria järgi võib inimese rahulolu ja heaolu sõltuda sellest, kuidas inimese omadused, vajadused või eelistused suhestuvad teda ümbritseva keskkonna omadustega. Kirjanduses eristatakse erinevaid sobivuse vorme, näiteks inimese vajaduste ja keskkonna pakutavate võimaluste vastavust, inimese võimete ja keskkonna nõudmiste vastavust ning inimese huvide, väärtuste või omaduste kooskõla keskkonnaga (Etzet & Nagy, 2016). Käesolevas töös on sellest käsitlestest oluline just omaduste sarnasuse aspekt.

Oluline on eristada tajutud sobivust ja statistiliselt hinnatud sarnasust. Tajutud sobivus tähendab seda, kas inimene ise tunneb, et ta sobib oma keskkonda. Käesolevas töös tajutud sobivust eraldi ei mõõdetata. Selle asemel hinnatakse indiviidi isiksusenäitaja ja tema maakonna sama isiksuseomaduse keskmise näitaja statistilist sarnasust.

Inimese ja keskkonna kooskõla on sageli hinnatud erinevusskoori abil. Näiteks võib inimese ekstravertsuse skoorist lahutada tema maakonna keskmise ekstravertsuse skoori ning kasutada saadud erinevust sarnasuse või lahknevuse näitajana. Sellel lähenemisel on aga olulised piirangud. Erinevusskoor ühendab mitu eraldi näitajat üheks skooriks. Seetõttu võib jääda ebaselgeks, kas rahuloluga seostub indiviidi isiksusenäitaja, maakonna vastav keskmine isiksusenäitaja või nende kahe vaheline lahknevus. Samuti võib erinevusskoor eeldada, et lahknevus mõlemas suunas on sisuliselt samasuguse tähendusega (Humberg et al., 2019).

Nende probleemide vähendamiseks kasutatakse vastuspinna analüüsi (Response Surface Analysis, edaspidi RSA). RSA põhineb polünoomisel regressioonil ning võimaldab hinnata kahe omavahel võrreldava näitaja eraldi ja ühiseid seoseid tulemusega (Humberg et al., 2019). Selle meetodi abil saab uurida, kas elukohaga rahulolu on seotud indiviidi ja maakonna keskmise isiksusenäitaja sarnasusega ning kas näitajate lahknevus seostub rahulolu muutusega.

RSA tõlgendamisel vaadeldakse tavaliselt kahte põhisuunda. Kooskõlajoon $X = Y$ tähistab olukordi, kus indiviidi ja maakonna vastav näitaja on sarnasel tasemel. Mittevastavuse joon $X = -Y$ kirjeldab olukordi, kus need näitajad erinevad. Oluline on, et RSA tulemusi ei tõlgendataks ainult ühe parameetri põhjal. Tulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada vastuspinna kuju tervikuna, sealhulgas kooskõla- ja mittevastavuse joont ning mudeli üldist seletusvõimet (Humberg et al., 2019).

Piirkondlikud erinevused isiksuseomadustes ja selektiivne elukohavalik

Geograafiline psühholoogia uurib, kuidas psühholoogilised omadused, sealhulgas isiksuseomadused, jaotuvad ruumiliselt ning kuidas need seostuvad piirkondlike sotsiaalsete, majanduslike ja keskkondlike tunnustega (Rentfrow & Jokela, 2016). Selle vaatenurga järgi võib isiksust käsitleda nähtusena, mille keskmine tase võib piirkondade lõikes erineda.

Rentfrow jt (2008) pakkusid välja mudeli, mille järgi piirkondlikud erinevused isiksuseomadustes võivad kujuneda ja püsida kolme mehhanismi koosmõjul. Üks nendest on selektiivne elukohavalik, mille puhul teatud isiksuseomadustega inimesed liiguvad tõenäolisemalt teatud tüüpi piirkondadesse. Teine mehhanism on sotsiaalne mõju, mille puhul piirkonnas levinud normid, väärtused ja käitumisviisid võivad aja jooksul mõjutada seda, millised psühholoogilised ja käitumuslikud tendentsid seal tavalisemaks muutuvad. Kolmandaks võivad rolli mängida füüsilise keskkonna omadused, näiteks linnalisus, rahvastikutihedus, rohealad või muud piirkondlikud tunnused (Rentfrow et al., 2008; Rentfrow & Jokela, 2016).

Isiksuseomadused võivad piirkondlikult koonduda. Näiteks on USA-s leitud piirkondlikke erinevusi neurootilisuse ja avatuse tasemes ning Suurbritannias on näidatud, et avatus on kõrgem eelkõige suuremates ja linnalisemates piirkondades. Londoni postikoodi piirkondade põhjal on leitud, et kõrgem avatus koondus rohkem keskssemmatesse ja linnalisematesse piirkondadesse, samas kui kõrgem eluga rahulolu, ekstraversus ja emotsionaalne stabiilsus olid iseloomulikumat jöukamatele piirkondadele (Rentfrow & Jokela, 2016).

Selektiivse elukohavaliku kohta annab täpsemat tõendusmaterjali Jokela (2020), kes analüüsis Austraalia longituudandmeid. Uuringus leiti, et kõrgem avatus kogemustele, ekstraversus ja meelekindlus ennustasid liikumist maapiirkondadest linnalisematesse piirkondadesse. Kõrgem avatus ja ekstraversus olid seotud ka liikumisega jöukamatesse piirkondadesse.

Varasemad uuringud näitavad, et Suure Viisiku domeenide piirkondlikud erinevused on üldiselt väikesed. Eesti kontekstis leidsid Xu jt. (2025, lk 7), et maakondade keskmised skoorid erinesid Suure Viisiku omaduste lõikes vahemikus 1.19 kuni 2.78 T-skoori punkti. See tähendab, et Eesti maakondade elanike isiksuseomaduste näitajad on üsna sarnased, kuid väikesed piirkondlikud erinevused võivad siiski olla teoreetiliselt tähenduslikud.

Käesoleva töö eesmärk on uurida, kuidas Suure Viisiku isiksuseomadused seostuvad elukohaga rahuloluga. Lisaks uurin eksploratiivselt, kas indiviidi isiksusenäitaja ja sama isiksuseomaduse maakondliku keskmise kooskõla seostub elukohaga rahuloluga. Kuna maakond ei kirjelda täielikult inimese vahetut elukeskkonda ega mõõda tajutud sobivust, käsitlesin seda lähenemist piirkondliku profiili kattuvuse kaudse näitajana, mitte täieliku isiksuse ja keskkonna sobivuse mõõdnuna. Eesmärgi saavutamiseks püstitasin ühe hüpoteesi ja ühe eksploratiivse hüpoteesi:

H1: Kõrgemat elukohaga rahulolu ennustavad madalam neurootilisus ning kõrgem ekstravertsus ja sotsiaalsus.

H2, eksploratiivne: Inimese isiksusenäitaja suurem kooskõla sama isiksuseomaduse maakondliku keskmisega seostub kõrgema elukohaga rahuloluga.

Meetod

Valim

Käesolevas töös kasutasin Eesti Geenivaramu geenidoonorite andmeid. Uuringus osalemine oli vabatahtlik ning isiksuseküsitlus tehti osalejatele kättesaadavaks Geenidoonori portaali kaudu.

Analüüsi kaasati 73 630 Eestis elavat eestikeelset vastajat, kellel olid olemas andmed elukoha maakonna kohta ning kes olid vastanud isiksuseküsitlusele. Vastajate vanus jäi vahemikku 18 kuni 102 aastat. Mediaanvanus oli 47 aastat, keskmine vanus 47.58 aastat ja vanuse standardhälve 14.6 aastat. Valimis oli 51 779 naist ehk 70.32% vastajatest ja 21 851 meest ehk 29.68% vastajatest.

Mõõtevahendid

Isiksus

Isiksuseomaduste mõõtmiseks kasutati 100 isiksusenüansi küsimustikku (100 Nuances of Personality, edaspidi 100NP; Henry & Möttus, 2025). Võrreldes traditsiooniliste Suure Viisiku küsimustikutega võimaldab 100NP kirjeldada isiksust lisaks domeenitasandile ka detailsemal nüansside tasandil. Käesolevas töös kasutasin Suure Viisiku domeenitasandi näitajaid.

Küsimustik koosneb 198 väitest, millele osalejad vastasid 6-punktilisel Likerti skaalal vahemikus „täiesti vale“ kuni „täiesti õige“. Esialgne väidete komplekt koostati kahe suurema allika põhjal: International Personality Item Pool (IPIP; Goldberg, 1999) ja Synthetic Aperture Personality Assessment (Condon & Revelle, 2016). Lisaks lisati autorite koostatud väiteid. Väidete valikul arvestati selliseid näitajaid nagu test-retest usaldusväärsus, vastuste varieeruvus ning seda, kuivõrd inimese enda hinnangud kattusid teiste inimeste antud hinnangutega.

100NP küsimustiku väidete täielik loetelu ja kasutatud mõõdikute kirjeldus on esitatud Henry ja Möttus (2025) töös. Suure Viisiku domeeniskooride moodustamist ning nende reliaablust ja valiidsust Eesti Geenivaramu isiksuseandmetes on kirjeldatud ka Anni jt (2025) töös.

Elukohaga rahulolu

Elukohaga rahulolu mõõdeti ühe väitega: „Olen rahul oma elukohaga“. Osalejad hindasid väidet 6-punktilisel Likerti skaalal vahemikus „täiesti vale“ kuni „täiesti õige“. Kõrgem skoor näitas suuremat rahulolu elukohaga.

Elukoht

Elukohta käsitlesin maakonna tunnuse põhjal. Vastajatelt küsiti: „Millises maakonnas te elate?“ Vastusevariantidena olid esitatud kõik 15 Eesti maakonda.

Andmete kogumise protseduur

Geenivaramu isiksuseandmete kogumise ülesehitus, valimi kujunemine ja kasutatud mõõtmismeetodid on põhjalikult kirjeldatud Arumäe jt (2025) töös.

Enne küsimustiku täitmist tutvustati osalejatele uuringu eesmärki, andmete kasutamise põhimõtteid ja konfidentsiaalsuse tagamist. Seejärel andsid nad informeeritud nõusoleku. Küsimustik täideti veebikeskkonnas endale sobival ajal ajavahemikus 2021. aasta novembrist kuni 2022. aasta aprillini. Küsimustiku täitmine võttis ligikaudu 25-40 minutit. Pärast küsimustiku lõpetamist said osalejad lühikese tagasiside oma isiksuseomaduste kohta, mida oli võimalik näha ekraanil või soovi korral saada e-posti teel.

Eesti Geenivaramu tegevust reguleerib inimgeeniuuringute seadus. Käesolevas töös kasutatud isikuandmete analüüs põhines Eesti bioetika ja inimuuringute nõukogu loal 1.1-12/626 (13.04.2020) ning kooskõlas Eesti Geenivaramu andmeväljastuse taotlusega 3-10/GI/11571.

Andmeanalüüs

Viisin andmete eeltötluse ja korrastamise läbi programmis LibreOffice Calc (versioon 7.1.8.1; The Document Foundation, 2024) ning statistilised analüüsid programmis R (versioon 4.3.1; R Core Team, 2024). RSA-analüüsides kasutasin paketti RSA (Schönbrodt, 2016).

Analüüsis kasutasin Suure Viisiku domeenitasandi isiksusenäitajaid, mis olid enne analüüsi residualiseeritud vanuse ja soo suhtes ning teisendatud T-skoorideks. T-skooride keskmine oli 50 ja standardhälve 10. Kasutatud isiksusenäitajad olid neurootilisus, extravertsus, sotsiaalsus, avatus kogemusele ja meelekindlus. Sugu kodeeriti regressioonimudelis binaarse tunnusena: 1 = mees, 2 = naine.

Analüüsid kasutati vastava mudeli jaoks vajalike tunnuste põhjal täielikke juhtumeid. Seetõttu erines osalejate arv analüüside vahel. Isiksuseandmetega valimisse kuulus 73 630 vastajat, elukohaga rahulolu tunnuse puhul oli kasutatavaid vastuseid 73 254. Regressioonanalüüsis kasutatud juhtude arv sõltus sellest, kas kõigi mudelis olevate tunnuste kohta olid andmed olemas. Maakondlike keskmiste tabelis kasutati ainult neid vastajaid, kellel olid olemas maakonna tunnus, elukohaga rahulolu ning kõik tabelis esitatud isiksuseomaduste näitajad; selle tabeli alamvalimi suurus oli 71 468.

Viisin andmeanalüüsi läbi mitmes etapis. Esmalt arvutasin kirjeldava statistika, et saada ülevaade valimi omadustest ja peamiste muutujate jaotusest. Elukohaga rahulolu ja isiksuseomaduste jaotuse kirjeldamiseks kasutasin keskmisi, standardhälbeid, asümmeetriat ja järsakust. Seejärel arvutasin Pearsoni korrelatsioonikordajad, et kirjeldada elukohaga rahulolu ja Suure Viisiku isiksuseomaduste lihtsaid seoseid.

H1 kontrollimiseks kasutasin lineaarset regressioonanalüüsi. Mudelis oli sõltuvaks muutujaks elukohaga rahulolu ning ennustajateks viis Suure Viisiku isiksuseomadust. Kontrollimuutujatena lisasin mudelisse vanuse ja soo. Esmased korrelatsioonid esitasin ilma kontrollmuutujateta, et kirjeldada muutujate nulljärgu seoseid. Regressioonimudelis lisasin vanuse ja soo selleks, et arvesse võtta nende võimalikku otsest seost elukohaga rahuloluga. Seega olid isiksusenäitajad vanuse ja soo suhtes eelnevalt korrigeeritud, kuid regressioonimudelis kontrollisin ka seda, kas vanus ja sugu ise seostuvad elukohaga rahuloluga.

Lisaks arvutasin iga Eesti maakonna kohta Suure Viisiku keskmised isiksusenäitajad ja elukohaga rahulolu keskmise taseme. Et kirjeldada varieeruvust maakondade vahel kasutasin ühefaktorilist dispersioonanalüüsi (ANOVA) ning efektisuuruse näitajana eta-ruutu (η^2).

Eksploratiivse H2 uurimiseks kasutasin vastuspinna analüüsi ehk RSA-d. RSA võimaldas hinnata, kas inimese isiksusenäitaja sarnasus tema maakonna sama isiksuseomaduse keskmise näitajaga on seotud elukohaga rahuloluga. Iga isiksuseomaduse kohta koostas eraldi RSA-mudeli, milles elukohaga rahulolu ennustajatena kasutati inimese isiksusenäitajat, maakonna vastavat keskmist näitajat ning nende lineaarseid, ruut- ja koosmõjutermineid.

RSA-mudelite tõlgendamisel kasutasin pinnaparametreid a1-a4. Parameeter a1 kirjeldab kallet kooskõlajoonel, a2 kõverust kooskõlajoonel, a3 kallet mittevastavuse joonel ja a4 kõverust

mittevastavuse joonel. Käesoleva töö kontekstis näitab kooskõlajoon olukordi, kus inimese isiksusenäitaja ja maakonna sama omaduse keskmine näitaja on sarnasel tasemel. Mittevastavuse joon kirjeldab olukordi, kus need näitajad erinevad. Kui sarnasuse eeldus kehtiks, peaks elukohaga rahulolu olema kõrgem kooskõlajoone lähedal ning vähenema siis, kui inimese ja maakonna näitajad lahknevad.

Autori panus

Ma ei osalenud andmete kogumises. Juhendaja andis töö alguses esialgse R-koodi näidise andmete sisselugemiseks, vajalike tunnuste valimiseks, vastajate filtreerimiseks ning isiksuseskooride vanuse ja soo suhtes residualiseerimiseks ja T-skoorideks teisendamiseks. Selle koodi põhjal kohandasin ja täiendasin analüüsikoodi, koostasın analüüsiplaani, viisin läbi statistilised analüüsid ning tõlgendasin ja vormistasin tulemused.

Tehisintellekti kasutamine

Kasutasin magistritöö koostamisel OpenAI ChatGPT keskkonda eri mudeliversioonidega abivahendina teksti keeleliseks toimetamiseks, struktuuri kontrollimiseks, korduste ja ebaselgete sõnastuste leidmiseks ning analüüside esituse selgemaks sõnastamiseks. Samuti kasutasin tehisaru arutelupartnerina, et kontrollida, kas teooria, hüpoteesid, analüüsimeetodid ja tulemuste tõlgendus on omavahel loogiliselt seotud.

Tehisintellekti ei kasutatud andmete kogumiseks, algandmete töötlemiseks ega statistiliste analüüside automaatseks läbiviimiseks. Kõik statistilised analüüsid viisin läbi ise programmis R. Tehisaru pakutud sõnastused, parandused ja sisulised soovitusel kontrollisin üle ning lõplikud valikud tegin iseseisvalt. Tehisarule ei sisestatud isikuandmeid ega algandmestikku.

Tulemused

Elukohaga rahulolu ja isiksuseomaduste kirjeldav statistika

Analüüsi esimesel etapil arvutasin uuritavate muutujate kirjeldavad näitajad. Elukohaga rahulolu skoorid jäid vahemikku 1-6, keskmise väärtusega 4.82 ($SD = 1.09$), mis näitab suhteliselt kõrget rahulolutaset. Isiksusenäitajad on esitatud standardiseeritud T-skooridena, mistõttu nende keskmine oli 50 ja standardhälve 10.

Tabelis 1 on esitatud tunnuste N , asümmeetria ja järsakus, et kirjeldada muutujate jaotuste kuju. Isiksuseomaduste jaotused olid üldjoontes sümmeetrilised, kuna asümmeetria väärtused jäid vahemikku -0.24 kuni 0.19. Elukohaga rahulolu jaotus oli seevastu vasakule kaldu, mis tähendab, et rohkem vastajaid hindas oma elukohaga rahulolu skaala kõrgemas osas. Järsakuse väärtused ei viidanud tugevalt ebatavalistele jaotustele, kuigi elukohaga rahulolu jaotus oli isiksuseomadustega võrreldes mõnevõrra järsem.

Tabel 1

Elukohaga rahulolu ja Suure Viisiku isiksuseomaduste jaotuste kirjeldus

Muutuja	N	Asümmeetria	Järsakus
Elukohaga rahulolu	73254	-0.92	0.80
Neurootilisus	73630	0.19	0.29
Ekstravertsus	73630	-0.24	0.42
Sotsiaalsus	73630	-0.17	0.30
Avatus kogemusele	73630	0.08	0.17
Meelekindlus	73630	-0.14	0.37

Märkus. Asümmeetria ja järsakus on esitatud tunnuste jaotuse kuju kirjeldamiseks. Järsakus on esitatud ekstsessina, kus normaaljaotuse väärtus on 0.

Elukohaga rahulolu seos Suure Viisiku isiksuseomadustega

Järgmisel analüüsi etapil viisin läbi korrelatsioonianalüüsi, et hinnata elukohaga rahulolu seoseid Suure Viisiku isiksuseomadustega. Selleks arvutasin Pearsoni korrelatsioonikordajad (vt Tabel 2).

Tulemused näitasid, et neurootilisus oli elukohaga rahuloluga nõrgalt negatiivselt seotud ($r = -.18, p < .001$). See tähendab, et kõrgema neurootilisusega vastajad hindasid oma elukohaga rahulolu madalamalt. Ekstravertsus oli elukohaga rahuloluga nõrgalt positiivselt seotud ($r = .18, p < .001$). Veelgi nõrgemad positiivsed seosed olid meelekindluse ($r = .13, p < .001$), sotsiaalsuse ($r = .09, p < .001$) ja avatuse kogemustele ($r = .06, p < .001$) puhul.

Tabel 2*Elukohaga rahulolu ja Suure Viisiku isiksuseomaduste vahelised korrelatsioonid*

Muutuja	ER	N	E	S	A	M
1. ER	–					
2. Neurootilisus	-0.18	–				
3. Ekstravertsus	0.18	-0.05	–			
4. Sotsiaalsus	0.09	0.02	-0.03	–		
5. Avatus kogemusele	0.06	-0.01	-0.03	0.13	–	
6. Meelekindlus	0.13	0.04	-0.08	-0.03	0.02	–

Märkused. ER = elukohaga rahulolu; N = neurootilisus; E = ekstravertsus; S = sotsiaalsus; A = avatus kogemusele; M = meelekindlus. Elukohaga rahulolu seosed Suure Viisiku omadustega olid statistiliselt olulised ($p < .001$).

Suure Viisiku isiksuseomaduste seos elukohaga rahuloluga regressioonanalüüsi põhjal

Seose täpsemaks hindamiseks viisin läbi lineaarse regressioonanalüüsi, kus ennustajatena olid viis isiksuseomadust ning kontrollmuutujatena vanus ja sugu (vt Tabel 3).

Lineaarse regressioonanalüüsi tulemused näitasid, et neurootilisus oli elukohaga rahuloluga negatiivselt seotud ($B = -0.019$, $p < .001$), samas kui ekstravertsus oli sellega positiivselt seotud ($B = 0.020$, $p < .001$). Positiivsed seosed olid ka sotsiaalsuse, avatuse kogemusele ja meelekindluse puhul (vt Tabel 3). Kuigi kõik ennustajad olid statistiliselt olulised, olid seosed väikesed.

Standardiseeritud kordajate põhjal olid tugevamad ennustajad ekstravertsus, neurootilisus, vanus ja meelekindlus. Sotsiaalsuse ja avatuse kogemusele seosed olid väiksemad.

Kontrollmuutujatest oli vanus elukohaga rahuloluga statistiliselt seotud ($B = 0.011$, $p < .001$). Sugu oli ka statistiliselt oluline ennustaja, kuid selle seos elukohaga rahuloluga oli väga väike ($B = 0.023$, $p = .005$).

Mudel selgitas 11.9% elukohaga rahulolu varieeruvusest ($R^2 = .119$).

Need tulemused toetavad H1 põhisuunda, mille järgi kõrgemat elukohaga rahulolu ennustavad madalam neurootilisus ning kõrgem ekstravertsus ja sotsiaalsus. Samas ilmnesid statistiliselt olulised seosed ka avatuse kogemusele ja meelekindluse puhul, kusjuures standardiseeritud kordajate põhjal oli meelekindluse seos tugevam kui sotsiaalsuse seos.

Tabel 3*Elukohaga rahulolu ennustamine isiksuseomaduste, vanuse ja soo põhjal*

Muutuja	<i>B</i>	β	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Neurootilisus	-0.019	-0.183	0.00038	-51.46	< .001
Ekstravertsus	0.020	0.184	0.00038	53.21	< .001
Sotsiaalsus	0.010	0.093	0.00038	26.74	< .001
Avatus kogemusele	0.005	0.048	0.00038	13.40	< .001
Meelekindlus	0.016	0.151	0.00038	42.99	< .001
Vanus	0.011	0.154	0.00026	44.31	< .001
Sugu	0.023	0.008	0.00824	2.81	.005

Märkus. *B* = standardiseerimata regressioonikordaja; β = standardiseeritud regressioonikordaja; *SE* = standardviga. Mudeli seletusvõime oli $R^2 = .1188$, kohandatud $R^2 = .1187$, $F(7, 73246) = 1411$, $p < .001$.

Maakondlikud keskmised isiksusenäitajad ja elukohaga rahulolu

Arvutasin iga maakonna kohta Suure Viisiku keskmised näitajad ning elukohaga rahulolu keskmise taseme (vt Tabel 4). Isiksusenäitajate maakondlikud keskmised olid üldiselt lähedased standardiseeritud T-skoori keskmisele (50). Maakondade vahelised erinevused olid väikesed, enamiku puhul jäid keskmised umbes 49 ja 51 vahele.

Tabelis 4 on esitatud ka osalejate arv maakondade lõikes. Valimi suurus erines maakonniti märgatavalt, ulatudes mõnes maakonnas mõnesajast osalejast kuni enam kui 30 000 osalejani. Suurim osalejate arv oli Harjumaal ja Tartumaal.

Elukohaga rahulolu oli kõigis maakondades kõrge ja varieerus vähe (4.6-5.1).

Edasises analüüsis kasutasin maakondlikke keskmisi isiksusenäitajaid, et hinnata indiviidi isiksusenäitajate ja tema maakonna sama isiksuseomaduse keskmise näitaja sarnasust RSA-meetodi abil.

Tabel 4*Maakondlikud keskmised isiksusenäitajad ja elukohaga rahulolu*

Maakond	Neurootilisus	Ekstravertsus	Sotsiaalsus	Avatus koge- musele	Meele- kindlus	ER	n
Harjumaa	49.9	50.4	49.7	50.1	50.5	4.81	32487
Hiiumaa	49.3	49.1	50.6	49.2	49.3	5.06	596
Ida- Virumaa	49.7	49.8	49.4	50.0	48.8	4.60	1064
Järvamaa	50.0	49.5	50.5	50.3	48.7	4.75	1549
Jõgevamaa	49.7	49.3	50.2	50.0	48.9	4.78	1494
Lääne- Virumaa	49.7	49.9	49.8	49.6	49.9	4.98	1130
Läänemaa	49.6	49.7	49.9	50.1	48.6	4.85	3249
Põlvamaa	50.6	49.5	49.9	49.7	49.1	4.83	1157
Pärnumaa	49.7	49.8	49.8	50.1	48.8	4.88	5336
Raplamaa	49.9	49.6	50.1	50.1	48.8	4.88	1792
Saaremaa	49.5	49.1	50.4	50.1	49.0	5.00	1739
Tartumaa	50.5	49.8	50.5	49.7	50.3	4.81	14564
Valgamaa	50.1	49.4	50.4	50.1	49.6	4.74	1139
Viljandimaa	49.8	49.4	50.3	50.1	49.3	4.84	2477
Võrumaa	49.9	49.8	50.4	50.0	48.8	4.94	1695

Märkus. ER = elukohaga rahulolu keskmine; n = täielike juhtude arv maakonnas tabelis esitatud tunnuste jaoks.

Isiksuseomadused on esitatud T-skooridena. Tabelis 4 kasutatud alamvalim oli $N = 71\,468$.

Lisaks viisin läbi ühefaktorilise dispersioonanalüüsi, et hinnata varieeruvust maakondade vahel elukohaga rahulolus ja isiksuseomadustes. Tulemused näitasid, et kõik erinevused maakondade vahel olid statistiliselt olulised, kuid efektisuurused olid väga väikesed (vt Tabel 5). Maakond selgitas elukohaga rahulolu varieeruvusest 0.3% ($\eta^2 = .003$). Isiksuseomaduste puhul jäid eta-ruudu väärtused vahemikku $\eta^2 < .001$ kuni $\eta^2 = .006$. Suurim efekt ilmnis avatuse kogemusele puhul ($\eta^2 = .006$), kuid ka see tähendab, et maakond selgitas alla 1% tunnuse varieeruvusest.

Tabel 5*Maakonna seletatud osa elukohaga rahulolu ja isiksuseomaduste varieeruvuses*

Muutuja	η^2	p
Elukohaga rahulolu	.003	< .001
Neurootilisus	.001	< .001
Ekstravertsus	.002	< .001
Sotsiaalsus	.001	< .001
Avatus kogemusele	.006	< .001
Meelekindlus	< .001	.015

Märkus. η^2 = eta-ruut. Meelekindluse η^2 väärtus oli väiksem kui .001.

Isiksusenäitajate sarnasus maakonna keskmisega ja elukohaga rahulolu

Pärast maakondlike keskmiste väärtuste arvutamist kasutasin RSA-meetodit, et hinnata inimese isiksusenäitaja ja tema maakonna sama isiksuseomaduse keskmise näitaja sarnasust. Iga isiksuseomaduse kohta koostas mudeli, milles kasutasin ennustajatena inimese isiksusenäitajat, maakonna vastavat keskmist näitajat ning nende lineaarseid, ruut- ja koosmõjutermineid.

Kõik mudelid olid statistiliselt olulised, kuid seletatud varieeruvuse osakaal oli väike. Suurimad R^2 väärtused ilmneseid neurootilisuse ja ekstravertsuse puhul, samas kui sotsiaalsuse, avatuse kogemusele ja meelekindluse mudelites oli seletatud varieeruvus väiksem. Enamik RSA parameetritest oli statistiliselt oluline, kuid avatuse kogemusele puhul ei olnud mittevastavuse joone kalle ehk a_3 statistiliselt oluline ($p = .089$). Avatuse kogemusele puhul tähendab a_3 statistiliselt mitteoluline tulemus seda, et rahulolu ei erinenud selgelt sõltuvalt sellest, kas inimese avatuse näitaja oli maakonna keskmisest kõrgem või madalam. Seega ei olnud selle omaduse puhul lahknevuse suund elukohaga rahulolu seisukohalt selgelt eristatav.

Tabel 6*RSA tulemused indiviidi isiksusenäitaja ja maakonna keskmise näitaja sarnasuse analüüsis*

Isiksuseomadus	R^2	a1	a2	a3	a4
Neurootilisus	.034***	-0.138***	0.288***	0.099***	0.285***
Ekstravertsus	.032***	-0.030**	0.077**	0.068***	0.078**
Sotsiaalsus	.008***	0.108***	-0.470***	-0.089***	-0.476***
Avatus kogemusele	.017***	0.085*	0.478***	-0.057	0.480***
Meelekindlus	.004***	-0.057***	-0.054**	0.070***	-0.052**

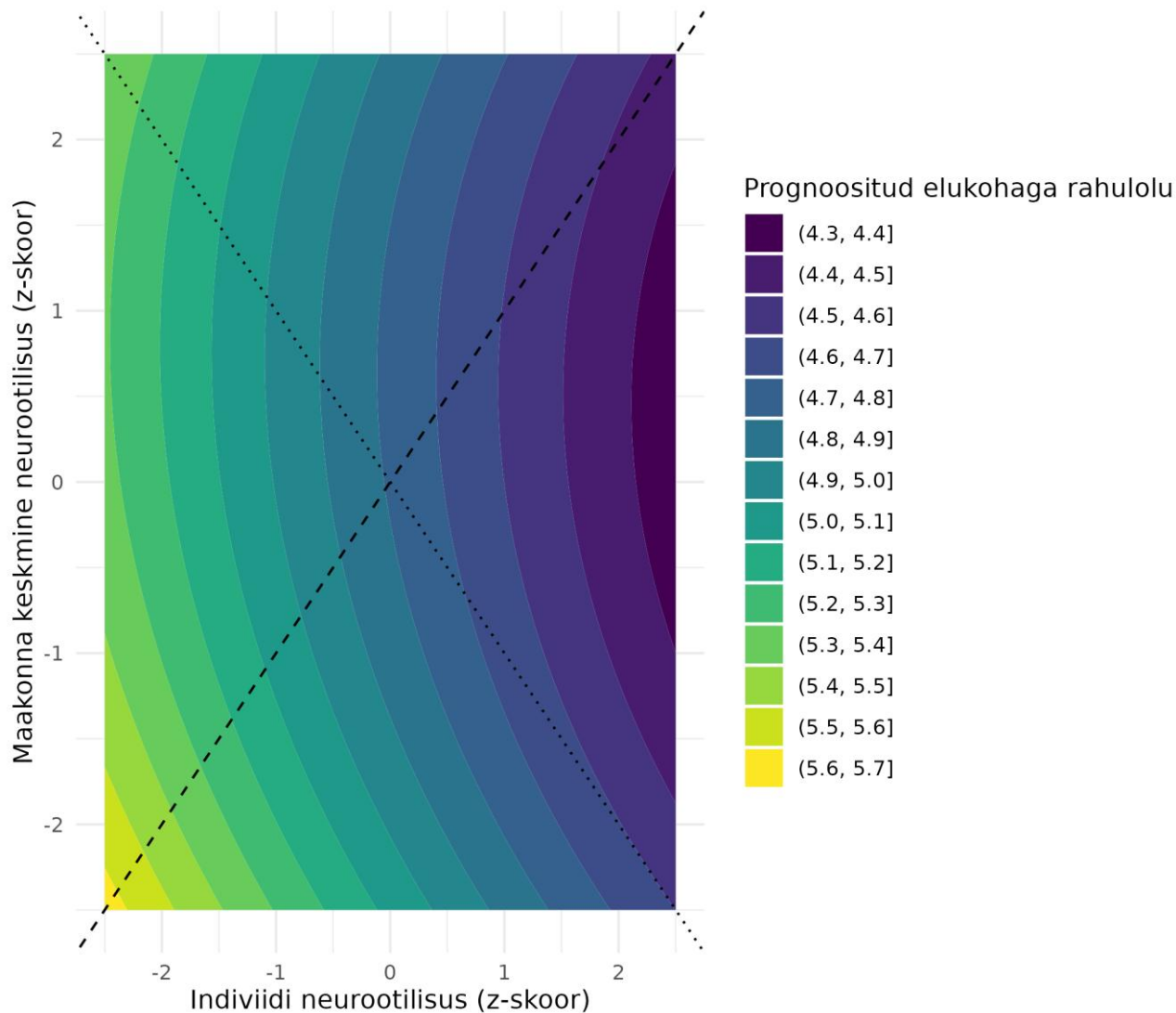
Märkused. R^2 = mudeli seletatud varieeruvuse osakaal. a1 = kalle kooskõlajoonel; a2 = kõverus kooskõlajoonel; a3 = kalle mittevastavuse joonel; a4 = kõverus mittevastavuse joonel. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Tulemuste selgemaks esitamiseks koostas inimese vastuspindade graafikud. Graafikutel on inimese ja maakonna keskmised isiksusenäitajad esitatud z-skooridena, mis ei muutnud analüüsi sisulisi tulemusi. Mitu RSA parameetrit oli statistiliselt oluline, kuid tervikpilt ei viidanud tugevale ega ühtlasele kooskõlaefektile.

Näitena on allpool esitatud neurootilisuse (vt Joonis 1) ja sotsiaalsuse (vt Joonis 2) vastuspinnad, sest need omadused olid teoreetiliselt olulised ning seotud ka elukohaga rahuloluga eelnevates analüüsides.

Joonis 1

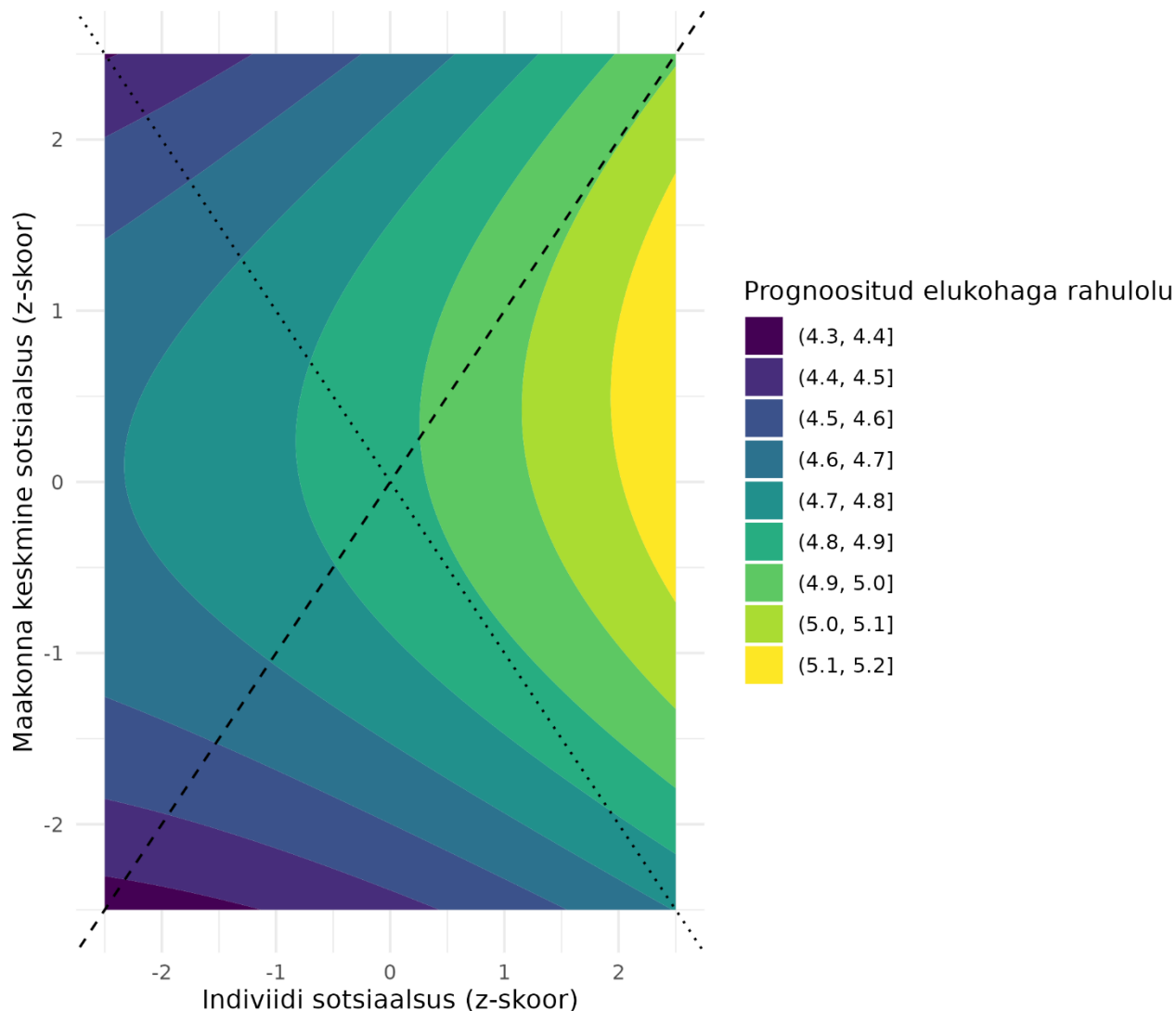
Neurootilisuse vastuspind elukohaga rahulolu prognoosimisel

Vastuspind näitab, et prognoositud elukohaga rahulolu väheneb eelkõige indiviidi neurootilisuse suurenedes. Joonisel on siiski näha väike ala, kus prognoositud rahulolu on kõrgem madalama neurootilisuse taseme juures. Seda ei tõlgendanud ma tugeva sarnasusefektna, sest üldine muutus liigub peamiselt inimese neurootilisuse teljel ning mudeli seletusvõime jäi väikeseks. Neurootilisuse vastuspind viitab pigem indiviidi neurootilisuse otsesele seosele kui tugevale sarnasusefektile.

Joonis 2

Sotsiaalsuse vastuspind elukohaga rahulolu prognoosimisel

Vastuspind näitab, et prognoositud elukohaga rahulolu suureneb peamiselt inimese sotsiaalsuse kasvades. Samas ei ilmne selget mustrit, mille järgi elukohaga rahulolu oleks kõrgeim just siis, kui inimese näitaja ja maakonna sama omaduse keskmine näitaja on omavahel sarnased. Sotsiaalsuse mudel ei anna alust järeldada tugevat sarnasusefekti.

Ülejäänud isiksuseomaduste vastuspinnad näitasid sarnast üldist mustrit, et elukohaga rahulolu seostus eelkõige indiviidi isiksuseomadustega, samas kui maakonna keskmiste näitajate roll oli tagasihoidlikum. Kokkuvõttes ei näidanud RSA-analüüsi tulemused ühtlast ja tugevat sarnasusefekti kõigi isiksuseomaduste lõikes. Eksploraatiivne H2 ei leidnud selget kinnitust.

Arutelu ja järeldused

Tulemused näitasid, et elukohaga rahulolu seostus selgemalt inimese isiksuseomadustega kui maakondliku keskmisega kattumisega. H1 põhisuund sai kinnitust. Madalam neurootilisus ning kõrgem ekstravertsus ja sotsiaalsus ennustasid kõrgemat elukohaga rahulolu. Samas ilmnemiseid olulised seosed ka avatuse kogemusele ja meelekindluse puhul. Eksploraatiivne H2 ei leidnud selget kinnitust, sest RSA-analüüsid ei näidanud ühtlast ja tugevat sarnasusefekti isiksusenäitaja ja maakonna sama omaduse keskmise näitaja vahel. Maakondlikud erinevused olid küll statistiliselt olulised, kuid praktiliselt väga väikesed.

Isiksuseomadused ja elukohaga rahulolu

Esimese hüpoteesi tulemused olid kooskõlas varasemate uuringutega. Mõttus jt (2024) näitasid, et eluga rahulolu on seotud isiksuseomadustega, eriti emotsionaalse stabiilsuse ehk madalama neurootilisuse, ekstravertsuse ja meelekindlusega. Neal ja Brutzman (2023) leidsid samuti, et neurootilisus oli naabruskonnaga rahuloluga negatiivselt seotud ning ekstravertsus, sotsiaalsus ja meelekindlus positiivselt seotud. Käesolevas töös olid seosed samas suunas, kuid väikese tugevusega.

Neurootilisuse negatiivne seos on ootuspärane, sest kõrgema neurootilisusega inimesed hindavad ka oma elutingimusi kriitilisemalt või kogevad igapäevaseid ebamugavusi tugevamalt. Ekstravertsuse ja sotsiaalsuse positiivne seos võib olla seotud sellega, et suhtlemisvalmidus ja paremad sotsiaalsed suhted teevad elukeskkonna meeldivamaks. Samas olid efektid väikesed, mistõttu ei saa järeldada, et isiksuseomadused määraksid elukohaga rahulolu tugevalt. Pigem on need üks elukohaga rahuloluga seotud teguritest.

Inimese ja maakonna keskmiste isiksuseomaduste sarnasus

Eksploraatiivne H2 ei saanud selget kinnitust. RSA-analüüsid ei andnud alust järeldada ühtlast kooskõlaefekti. Tõenäolisemalt peegeldavad tulemused indiviidi isiksuse otseseid seoseid elukohaga rahuloluga ning maakondliku tasandi piiratud varieeruvust.

Üks võimalik põhjus on maakondade väga väike erinevus. ANOVA tulemused näitasid, et maakond selgitas alla ühe protsendi elukohaga rahulolu ja isiksuseomaduste varieeruvusest. Suurim maakonna seletatud osa ilmnemise avatuse kogemusele puhul, kuid ka see jäi väikeseks. See tulemus on

kooskõlas Xu jt (2025) tööga, kus Eesti maakondade erinevused Suure Viisiku omadustes olid samuti väikesed. Kui maakondade keskmised isiksusenäitajad on üksteisele väga sarnased, on ka inimese ja maakonna sarnasuse mõju raske tuvastada.

Teine põhjus võib olla maakonna kui analüüsitasandi üldisus. Maakonna keskmine koondab kokku väga erinevad elukohad ja sotsiaalsed keskkonnad. Elukohaga rahulolu võib olla rohkem seotud väiksema tasandiga, näiteks asula, linnaosa või naabruskonnaga. Varasem geograafilise psühholoogia kirjandus on näidanud, et isiksuseomadused ja rahulolu võivad erineda ka väiksematel ruumilistel tasanditel, näiteks linnaliste piirkondade või postikoodipiirkondade lõikes (Rentfrow & Jokela, 2016). Seetõttu võib H2 nõrk tulemus tähendada, et maakond on selle nähtuse mõõtmiseks liiga lai analüüsitasand.

Kolmandaks mõõtsin käesolevas töös statistilist sarnasust, mitte tajutud sobivust. Elukohaga rahulolu võib sõltuda rohkem sellest, kas inimene tunneb oma elukohta endale sobivana. See võib selgitada, miks isiksuse otsesed seosed rahuloluga olid selgemad kui inimese ja maakonna keskmise sarnasuse efekt.

Töö panus

Käesoleva töö peamine panus on selles, et see näitab maakondliku keskmise isiksusenäitajaga kooskõla piiratud seletusvõimet elukohaga rahulolu puhul. Kuigi teoreetiliselt võiks inimese ja piirkonna sarnasus olla rahuloluga seotud, ei näidanud selle töö tulemused, et sama isiksuseomaduse maakondliku keskmisega kattumine lisaks elukohaga rahulolu seletamisele palju juurde. Tõenäoliselt on maakonna keskmine isiksusetase selle küsimuse jaoks liiga üldine ja vähese varieeruvusega näitaja.

Samas kinnitas töö, et elukohaga rahulolu on seotud inimese isiksuseomadustega. See on oluline, sest elukohaga rahulolu ei ole üldine hinnang elule tervikuna, vaid konkreetsem hinnang oma elukohale. Seega näitavad tulemused, et ka sellise kitsama rahuloluhinnangu puhul on inimese isiksuseomadustel roll.

Piirangud ja edasised uuringud

Käesoleval töö on mitu piirangut. Esiteks mõõtsin elukohaga rahulolu ühe väitega. See võimaldas kasutada väga suurt valimit, kuid ei pruugi haarata elukohaga rahulolu eri külgi. Edasistes

uuringutes võiks eraldi mõõta näiteks rahulolu eluaseme, teenuste, turvalisuse, sotsiaalsete suhete või liikumisvõimalustega (Mouratidis, 2021).

Teiseks kasutasin piirkondliku võrdlustasemena maakonda. Maakond on lai ja võib sisaldada väga erinevaid elukeskkondi. Edasistes uuringutes võiks kasutada väiksemaid ruumilisi üksusi, näiteks asulaid, linnaosi või naabruskondi. Samuti võiks lisada objektiivseid keskkonnanäitajaid, näiteks rahvastikutihedust, rohealade osakaalu või sotsiaalmajanduslikke näitajaid.

Kolmandaks keskendus töö Suure Viisiku domeenidele. Need on väga üldised isiksuseomadused, mistõttu võivad erinevused maakondade vahel jääda väikeseks. Edasistes uuringutes võiks kaasata ka alatahke või nüansse, sest kitsamad isiksuseomadused võivad olla elukohaga rahulolu ja piirkondlike erinevustega täpsemalt seotud kui laiad domeenid (Nielsen & Kajonius, 2024; Mõttus et al., 2024).

Neljandaks ei olnud uuring longituudne ja seepärast ei saa teha põhjuslikke järeldusi. Longituudne lähenemine võimaldaks uurida, kas elukohaga rahulolu muutub pärast kolimist, kas isiksuseomadused ennustavad liikumist teatud tüüpi piirkondadesse ning kas piirkondlik keskkond on seotud isiksuseomaduste muutumisega ajas. Selline lähenemine aitaks paremini eristada selektiivset elukohavalikut ja võimalikku keskkonnamõju (Jokela, 2020).

Tänuõnad

Tänan oma juhendajaid Kätlin Annit ja René Mõttust asjatundliku juhendamise, põhjaliku tagasiside ja toetuse eest magistriritöö valmimisel. Olen tänulik selgete suuniste, sisukate arutelude ja kannatlikkuse eest, mis aitasid töö fookust täpsustada ning tulemusi paremini mõtestada.

Viited

- Anni, K., Vainik, U., & Möttus, R. (2025). Personality profiles of 263 occupations. *Journal of Applied Psychology*, 110(4), 481-511. <https://doi.org/10.1037/apl0001249>
- Arumäe, K., Vaht, M., Realo, A., Ausmees, L., Allik, J., Henry, S., Estonian Biobank Research Team, Puusepp, M., Lind, S., Hallik, I., Alavere, H., Metspalu, A., Palta, P., Esko, T., Möttus, R., & Vainik, U. (2025). Cohort profiles: Personality measurements at the Estonian Biobank of the Estonian Genome Center, University of Tartu. *Personality Science*, 6. <https://doi.org/10.1177/27000710251377954>
- Condon, D. M., & Revelle, W. (2016). Selected ICAR data from the SAPA-Project: Development and initial validation of a public-domain measure. *Journal of Open Psychology Data*, 4 (1), Article e1. <https://doi.org/10.5334/jopd.25>
- Condon, D. M., Wood, D., Möttus, R., Booth, T., Costantini, G., Greiff, S., Johnson, W., Lukaszewski, A., Murray, A. L., Revelle, W., Wright, A. G. C., Ziegler, M., & Zimmermann, J. (2020). Bottom-up construction of a personality taxonomy. *European Journal of Psychological Assessment*, 36(6), 923–934. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000626>
- Etzel, J. M., & Nagy, G. (2016). Students' perceptions of person–environment fit: Do fit perceptions predict academic success beyond personality traits? *Journal of Career Assessment*, 24(2), 270–288. <https://doi.org/10.1177/1069072715580325>
- Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public-domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. In I. Mervielde, I. Deary, F. De Fruyt, & F. Ostendorf (Eds.), *Personality psychology in Europe* (Vol. 7, pp. 7–28). Tilburg University Press.
- Henry, S., & Möttus, R. (2025, June 3). The 100 Nuances of Personality: Development of a comprehensive, non-redundant personality item pool. PsyArXiv. https://doi.org/10.31234/osf.io/zgwna_v2
- Humberg, S., Nestler, S., & Back, M. D. (2019). Response surface analysis in personality and social psychology: Checklist and clarifications for the case of congruence hypotheses. *Social Psychological and Personality Science*, 10(3), 409-419. <https://doi.org/10.1177/1948550618757600>

- Jokela, M. (2020). Selective residential mobility and social influence in the emergence of neighborhood personality differences: Longitudinal data from Australia. *Journal of Research in Personality*, 86, Article 103953. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2020.103953>
- Moore, T. H. M., Kesten, J. M., López-López, J. A., Ijaz, S., McAleenan, A., Richards, A., Gray, S., Savović, J., & Audrey, S. (2018). The effects of changes to the built environment on the mental health and well-being of adults: Systematic review. *Health & Place*, 53, 237–257. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2018.07.012>
- Mouratidis, K. (2021). Urban planning and quality of life: A review of pathways linking the built environment to subjective well-being. *Cities*, 115, Article 103229. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103229>
- Mõttus, R., Realo, A., Allik, J., Ausmees, L., Henry, S., McCrae, R. R., & Vainik, U. (2024). Most people's life satisfaction matches their personality traits: True correlations in multi-trait, multi-rater, multi-sample data. *Journal of Personality and Social Psychology*, 126(4), 676-693. <https://doi.org/10.1037/pspp0000501>
- Neal, Z. P., & Brutzman, B. (2023). The role of personality in neighborhood satisfaction. *PLOS ONE*, 18(3), Article e0282437. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0282437>
- Nielsen, M. D., & Kajonius, P. (2024). Beyond the Big Five factors: Using facets and nuances for enhanced prediction in life outcomes. *Current Psychology*, 43, 18621–18630. <https://doi.org/10.1007/s12144-024-05662-w>
- R Core Team. (2024). R: A language and environment for statistical computing (Version 4.3.1) [Computer software]. R Foundation for Statistical Computing. <https://www.R-project.org>
- Rentfrow, P. J., Gosling, S. D., & Potter, J. (2008). A theory of the emergence, persistence, and expression of geographic variation in psychological characteristics. *Perspectives on Psychological Science*, 3(5), 339–369. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2008.00084.x>
- Rentfrow, P. J., & Jokela, M. (2016). Geographical psychology: The spatial organization of psychological phenomena. *Current Directions in Psychological Science*, 25(6), 393–398. <https://doi.org/10.1177/0963721416658446>

Schönbrodt, F. D. (2016). RSA: An R package for response surface analysis [Computer software].
<https://cran.r-project.org/package=RSA>

The Document Foundation. (2024). *LibreOffice* (Version 7.1.8.1) [Computer software].
<https://www.libreoffice.org>

Xu, L., Götz, F. M., Ebert, T., Silm, S., Vainik, U., Johnson, W., & Möttus, R. (2025). Does a small country have meaningful regional personality differences? The case of Estonia. *Journal of Personality*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/jopy.13013>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anna Gratšjova,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Isiksuseomadused ja elukohaga rahulolu Eesti Geenivaramu andmetel“, mille juhendajad on Kätlin Anni ja René Mõttus, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anna Gratšjova

11.05.2026